

บทบาทเงินคงคลังในการพัฒนาประเทศจากวิกฤตการณ์เงินคงคลังของประเทศไทย
 The Treasury Balances' Dominant Role in Country Development
 from Thailand Treasury Balances Crisis

อรพรรณ นันทกิจโกศล¹

Orrapan Nuntakitkoson¹

จิรวัดน์ เมธาสุทธิรัตน์²

Jirawat Metasuttirat²

¹ ผู้นิพนธ์ประสานงาน ข้าราชการ องค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร

Corresponding author, Public Officer, Samutsakhon Provincial Administrative Organization.

E-mail: may_23324@yahoo.co.th

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.; หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการบริหารรัฐกิจ สาขาวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

Assistant Professor Dr., Master of Public Administration Program, School of Management Science,

Sukhothai Thammathirat Open University, Thailand, E-mail: jirawatmeta@gmail.com

Received: 19 April 2023, Accepted: 15 June 2023, Published: 27 June 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาและเปรียบเทียบปัจจัยของวิกฤตการณ์เงินคลังในประเทศไทย 2) วิเคราะห์บทบาทของเงินคลังต่อการพัฒนาประเทศไทย และ 3) เสนอแนวทางแก้ไขและป้องกันการเกิดวิกฤตการณ์เงินคลังของประเทศไทยในอนาคต โดยการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการวิจัยเอกสาร คัดเลือกข้อมูลอย่างเฉพาะเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือการวิเคราะห์เอกสาร การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) วิกฤตการณ์เงินคลังในรัชกาลที่ 6 วิกฤตการณ์เงินคลังในปี 2523 - 2525 วิกฤตการณ์เงินคลังในปี 2549 และวิกฤตการณ์เงินคลังในปี 2563 - 2564 ปรากฏปัจจัยที่ก่อให้เกิดวิกฤตการณ์เงินคลังร่วมกัน 6 ปัจจัย 2) เงินคลังมีบทบาทในการพัฒนาประเทศไทยทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยี 3) แนวทางแก้ไขวิกฤตการณ์เงินคลังในปี 2563 - 2564 ได้แก่ รัฐบาลมีนโยบายการคลังเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมจากโควิด-19 ปฏิบัติตามกฎหมายการบริหารหนี้และกฎหมายทางการคลังอย่างเคร่งครัด จัดทำโครงการเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมจากโควิด-19 อย่างต่อเนื่อง ปรับปรุงการเก็บภาษีอากร ลดการใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นลง บริหารหนี้สาธารณะอย่างระมัดระวัง ลดการถือเงินคลังจำนวนมากไว้ ส่วนแนวทางป้องกันการเกิดวิกฤตการณ์เงินคลังของประเทศไทย รัฐบาลจะต้องป้องกันทั้งจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก

คำสำคัญ: วิกฤตการณ์เงินคลัง บทบาทเงินคลัง การพัฒนาประเทศ

Abstract

The objectives of this research were to (1) study and compare factors of Thailand Treasury Balances Crisis, (2) analyze treasury balances' dominant role for Thailand development, and (3) propose solutions and preventions of Thailand Treasury Balances Crisis in the future. It was qualitative research by using documentary research, selecting data by purposive sampling. Research instrument was documentary analysis, the method used for data analysis was content analysis.

The research showed that (1) Treasury Balances Crisis in King Rama 6, Treasury Balances Crisis in 1980 - 1982, Treasury Balances Crisis in 2006 and Treasury Balances Crisis in 2020 - 2021, all appeared the same 6 factors of Treasury Balances Crisis, (2) the treasury balances was a dominant role for Thailand development in economy, society, environment and technology, (3) there are many solutions for Thailand Treasury Balances Crisis in 2020 - 2021, namely government have to fiscal policy for recovering the economy and society from COVID-19, strictly comply with debt management laws and fiscal laws, provide a project for recovering the economy and society from COVID-19 continuously, improving taxation, reduce unnecessary expenses, public debt management carefully and adjust treasury balances management by decrease a much of treasury balances holding, as for the preventions of Thailand Treasury Balances Crisis in the future, the government have to protect them both from internal and external factors.

Keywords: Treasury Balances Crisis, Treasury Balances' Dominant Role,
Country Development

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เงินคงคลังเป็นเงินที่รัฐบาลมีไว้เพื่อการใช้จ่ายในการดำเนินกิจกรรมภาครัฐต่าง ๆ ภายใต้ข้อบังคับตามกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลัง ซึ่งจะมีเหลือสะสมไว้ในแต่ละขณะที่เงินรายรับมีมากกว่ารายจ่าย เปรียบเสมือนเป็นเงินออมของประเทศที่รัฐบาลจะต้องบริหารเงินคงคลังให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม คือ ไม่น้อยเกินไปจนทำให้การบริหารราชการแผ่นดินขาดสภาพคล่อง และไม่มากเกินไปจนทำให้สูญเสียโอกาสในการนำเงินเหล่านั้นไปชำระดอกเบี้ยเงินกู้ เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ต่อไปได้อย่างต่อเนื่อง หากประเทศใดไม่สามารถบริหารเงินคงคลังได้อย่างมีประสิทธิภาพย่อมก่อให้เกิดวิกฤตการณ์เงินคงคลังขึ้น

ประเทศไทยเคยเกิดวิกฤตการณ์เงินคงคลังมาแล้วหลายครั้ง นับตั้งแต่เมื่อครั้งที่เกิดวิกฤตการณ์เงินคงคลังในรัชกาลที่ 6 ซึ่งเกิดขึ้นจากการนำเงินคงคลังออกมาใช้จ่ายในโครงการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก เมื่อประเทศไทยได้รับผลกระทบจากสงครามโลกครั้งที่ 1 และภาวะน้ำท่วม ส่งผลให้รัฐบาลมีรายจ่ายเงินงบประมาณเป็นจำนวนมาก แต่ไม่สามารถจัดหารายได้ให้เพียงพอต่อรายจ่าย ทำให้ประเทศไทยอยู่ในสถานะขาดดุลเงินงบประมาณอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งปริมาณเงินคงคลังเข้าสู่ภาวะวิกฤติคือหมดสิ้น

วิกฤตการณ์เงินคงคลังในปี 2523 - 2525 เกิดขึ้นจากการใช้จ่ายเงินเกินตัวของรัฐบาลพลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ และรัฐบาลพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ (รัฐบาลเปรม 1) โดยนำเงินคงคลังออกมาใช้จ่ายอย่างไม่ปฏิบัติตามกฎหมายทางการคลังอย่างเคร่งครัด จนปริมาณเงินคงคลังเริ่มเข้าสู่ภาวะวิกฤติ เมื่อเกิดวิกฤตการณ์น้ำมันครั้งที่ 2 ที่ส่งผลกระทบให้เศรษฐกิจไทยเข้าสู่ภาวะถดถอย จนไม่สามารถจัดหารายได้เข้าสู่คลังได้เพียงพอต่อการใช้จ่าย จนกระทั่งปริมาณเงินคงคลังเข้าสู่ภาวะวิกฤติ ที่ไม่สามารถชำระคืนเงินนอกงบประมาณให้แก่ส่วนราชการเมื่อถูกทวงถามได้เพราะเหลือน้อยเต็มที

ต่อจากนั้นมาไม่นานก็เกิดวิกฤตการณ์เงินคงคลังในปี 2549 ซึ่งเกิดขึ้นในช่วงปลายเดือนมีนาคม 2549 จากการบริหารงานด้านการคลังของรัฐบาลทักษิณ ชินวัตรที่ผิดพลาด มีการเร่งรัดการใช้จ่ายเงินในโครงการต่าง ๆ ตามการดำเนินโครงการประชานิยม “ทวิรรณขมิ้น” ซึ่งในขณะนั้นรัฐบาลจะต้องใช้จ่ายเงินอย่างกะทันหันทั้งการจัดการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ 2 เมษายน 2549 และการจ่ายเงินคืนภาษีให้แก่พนักงานการไฟฟ้าฝ่ายผลิต หลังจากศาลปกครองมีคำพิพากษายกเลิกการแปรรูปรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) ไปเป็นบริษัท กฟผ. จำกัด (มหาชน) เพื่อนำเข้าตลาดหลักทรัพย์ และให้คืนเงินที่เคยเสนอขายหุ้นให้แก่พนักงานการไฟฟ้าฝ่ายผลิต จึงทำให้รายจ่ายในเดือนมีนาคม 2549 มีจำนวนมาก แต่รัฐบาลจัดหารายได้ได้น้อยเนื่องจากความสั่นคลอนทางการเมือง ส่งผลให้เงินคงคลังเข้าสู่ภาวะวิกฤติที่เงินคงคลังมีเพียงพอให้ใช้จ่ายได้เพียง 14 วันเท่านั้น

จนกระทั่งในปี 2563 - 2564 ภายใต้การบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้เกิดวิกฤตการณ์เงินคงคลังขึ้นอีกครั้ง นับตั้งแต่เริ่มมีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เข้าสู่ประเทศไทยในช่วงต้นปี 2563 รัฐบาลมีการประกาศมาตรการล็อกดาวน์ประเทศ เพื่อควบคุมสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค ส่งผลให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อนเป็นอย่างมาก รัฐบาลจึงต้องใช้

จ่ายเงินในปริมาณมากเพื่อช่วยเหลือและเยียวยาประชาชน แต่ไม่สามารถจัดเก็บรายได้ให้เพียงพอต่อการใช้จ่าย เนื่องจากมีการขยายระยะเวลาการชำระภาษีอากรบางประเภทและลดอัตราภาษีอากรบางประเภท เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชน ถึงแม้ว่ารัฐบาลจะพยายามจัดสรรเงินงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 อย่างเต็มศักยภาพแล้ว แต่ก็ไม่มีเงินเพียงพอต่อการใช้จ่าย จนมีกระแสข่าวว่า “รัฐบาลถังแตก” เนื่องจากรัฐบาลมีการก่อหนี้สาธารณะอย่างต่อเนื่อง

รัฐบาลมีการประกาศพระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหา เยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม ที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พ.ศ. 2563 ในวงเงินไม่เกิน 1,000,000 ล้านบาท ต่อมากระทรวงการคลังได้ขออนุมัติกรอบการกู้เงินกรณีรายจ่ายสูงกว่ารายได้ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ในวงเงิน 241,093 ล้านบาท และในปี 2564 รัฐบาลมีการประกาศพระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคมจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เพิ่มเติม พ.ศ. 2564 ในวงเงินไม่เกิน 500,000 ล้านบาท เพื่อให้รัฐบาลมีเงินเพียงพอต่อการจัดทำโครงการต่าง ๆ ในการช่วยเหลือและเยียวยาประชาชน ตลอดจนฟื้นฟูสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ดังกล่าวตลอดทั้งปี 2563 และ 2564 เช่น โครงการเราไม่ทิ้งกัน โครงการเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โครงการเราเที่ยวด้วยกัน โครงการคนละครึ่ง โครงการเราชนะ โครงการ ม.33 เรารักกัน เป็นต้น ส่งผลให้ยอดหนี้สาธารณะคงค้างในปลายปีงบประมาณ 2564 มีจำนวน 9,337,543.02 ล้านบาท ซึ่งเพิ่มมากขึ้นจากปลายปีงบประมาณ 2562 และ 2563 ที่มีจำนวน 6,901,801.55 และ 7,848,155.88 ล้านบาท ตามลำดับ (สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ, 2564) อย่างรวดเร็ว จนต้องปรับเพดานหนี้สาธารณะต่อ GDP จากเดิมไม่เกินร้อยละ 60 เป็นไม่เกินร้อยละ 70 เพื่อเพิ่มความคล่องตัวให้การดำเนินนโยบายเพื่อรองรับสถานการณ์การระบาดของโควิด 19 และพยุงการฟื้นตัวของเศรษฐกิจในระยะข้างหน้า (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2564, 21 กันยายน)

ถึงแม้ว่าตัวเลขเงินคงคลังปลายงวดของปีงบประมาณ 2563 และ 2564 ที่มีจำนวน 572,104 และ 588,747 ล้านบาท (สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง สำนักนโยบายการคลัง, 2564, น. 27) ตามลำดับ ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโคโรนา 2019 (COVID-19) จะมีจำนวนมากกว่าเงินคงคลังปลายงวดของปีงบประมาณ 2562 ที่มีจำนวน 512,955 ล้านบาท (สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง สำนักนโยบายการคลัง, 2563, น. 22) ในสถานการณ์ปกติก็ตาม แต่ตัวเลขเงินคงคลังดังกล่าวไม่สามารถบ่งบอกปริมาณเงินคงคลังของประเทศที่แท้จริงได้ เนื่องจากเงินคงคลังประกอบด้วยเงินในงบประมาณอันเป็นกรรมสิทธิ์ของรัฐบาลกับเงินนอกงบประมาณที่ส่วนราชการนำมาฝากไว้ในคลัง ซึ่งในจำนวนนี้มีเงินกู้รวมอยู่ด้วย จึงทำให้ไม่สามารถล่วงรู้ปริมาณเงินคงคลังที่แท้จริงที่รัฐบาลมีกรรมสิทธิ์ในการนำไปใช้จ่ายได้อย่างแน่ชัด แต่การที่รัฐบาลมีการก่อหนี้สาธารณะอย่างต่อเนื่อง และมีการขยายเพดานหนี้สาธารณะต่อ GDP เพิ่มขึ้น สะท้อนให้เห็นว่า สภาพทางการคลังของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ขาดสภาพคล่องและอยู่ในภาวะวิกฤติจนมีแนวโน้มที่จะก่อหนี้สาธารณะอย่างต่อเนื่อง

จะเห็นได้ว่า วิกฤตการณ์เงินคลังที่เกิดขึ้นล้วนส่งผลกระทบต่อการบริหารราชการแผ่นดินโดยรวม ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาบทบาทเงินคลังในการพัฒนาประเทศไทยจากวิกฤตการณ์เงินคลังที่เคยเกิดขึ้น ได้แก่ วิกฤตการณ์เงินคลังในรัชกาลที่ 6 วิกฤตการณ์เงินคลังในปี 2523 - 2525 และวิกฤตการณ์เงินคลังในปี 2549 มาเปรียบเทียบกับวิกฤตการณ์เงินคลังของประเทศไทยในปี 2563 - 2564 เพื่อให้เห็นถึงปัจจัยที่ก่อให้เกิดวิกฤตการณ์ดังกล่าว ตลอดจนวิเคราะห์บทบาทของเงินคลังต่อการพัฒนาประเทศไทย พร้อมทั้งเสนอวิธีการแก้ไขปัญหามาจากวิกฤตการณ์นั้น เพื่อจะได้เป็นแนวทางป้องกันการเกิดวิกฤตการณ์เงินคลังของประเทศไทยในอนาคตต่อไปได้

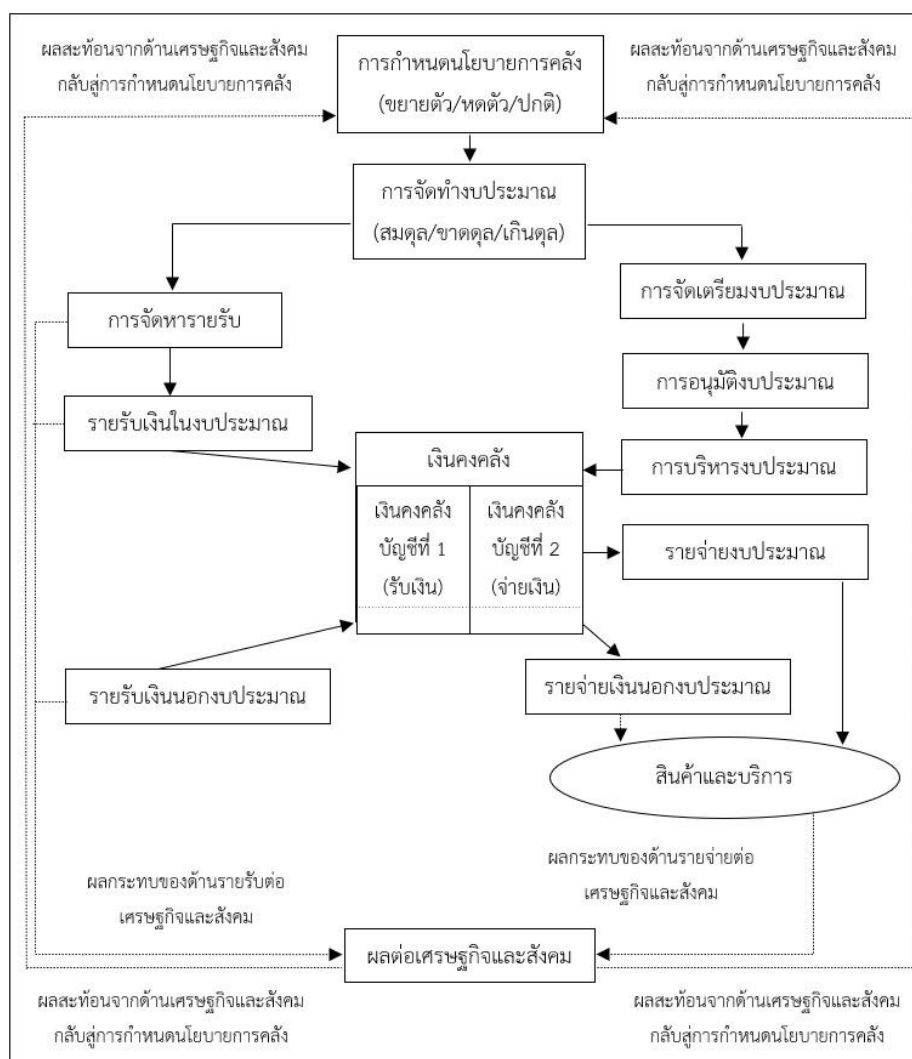
วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยของวิกฤตการณ์เงินคลังในประเทศไทย
2. เพื่อวิเคราะห์บทบาทของเงินคลังต่อการพัฒนาประเทศไทย
3. เพื่อเสนอแนวทางแก้ไขและป้องกันการเกิดวิกฤตการณ์เงินคลังของประเทศไทยในอนาคต

แนวคิดเกี่ยวกับเงินคลัง

เงินคลังมีความสัมพันธ์เป็นส่วนหนึ่งของระบบบริหารการคลังภาครัฐ ตั้งแต่การกำหนดนโยบายการคลังทั้งขยายตัว หรือหดตัว หรือปกติในแต่ละสภาวะการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมในขณะนั้น ซึ่งการกำหนดนโยบายการคลังเป็นการใช้เครื่องมือทางการคลังเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาประเทศ และหรือเป้าหมายอื่นๆ ที่รัฐบาลกำหนดขึ้น (พนม ทินกร ณ อยุธยา, 2534ก, น. 67) โดยนโยบายการคลังเป็นกลไกสำคัญในการบริหารเศรษฐกิจมหภาคของประเทศผ่านมาตรการทางการคลังต่าง ๆ (ธนุวิศ สาศริก, 2562, น. 42) ทั้งการจัดทำงบประมาณแบบสมดุล เกินดุล หรือขาดดุล ซึ่งการจัดทำงบประมาณแบบเกินดุลหรือขาดดุลจะส่งผลกระทบต่อปริมาณเงินคลัง แต่หากเป็นการจัดทำงบประมาณแบบสมดุลจะไม่ส่งผลกระทบต่อปริมาณเงินคลัง โดยการจัดทำงบประมาณรายจ่าย รัฐบาลจะจัดทำขึ้นตามความจำเป็นในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศ (พนม ทินกร ณ อยุธยา, 2534ข, น. 223) เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายการคลังที่รัฐบาลกำหนดขึ้น ส่วนการจัดหารายรับประเภทรายได้ และการจัดหารายรับประเภทเงินกู้เข้าสู่คลัง ซึ่งก่อนที่ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจจะนำส่งเงินรายรับเข้าสู่ระบบบริหารการคลัง จะต้องพิจารณาเงินรายรับเหล่านั้นตามกฎหมายว่าด้วยเงินคลังก่อนว่า เป็นรายรับเงินในงบประมาณที่ต้องส่งเข้าบัญชีเงินคลังบัญชีที่ 1 หรือเป็นรายรับเงินนอกงบประมาณที่นำไปฝากไว้ในบัญชีเงินคลังบัญชีที่ 1 เมื่อจะเบิกจ่ายเงินคลังจะต้องเบิกจ่ายจากบัญชีเงินคลังบัญชีที่ 2 เท่านั้น โดยจะมีการเบิกจ่ายเงินจากบัญชีเงินคลังบัญชีที่ 1 (บัญชีรับฝากเงิน) เข้าสู่บัญชีเงินคลังบัญชีที่ 2 (บัญชีเบิกจ่ายเงิน) แล้วจึงจะเบิกจ่ายเงินตามกฎหมายว่าด้วยเงินคลังจากบัญชีเงินคลังบัญชีที่ 2 ในรายจ่ายงบประมาณและรายจ่ายเงินนอกงบประมาณได้ เพื่อนำไปจัดหาสินค้าและบริการสาธารณะให้แก่ประชาชน ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศชาติ เมื่อสภาพเศรษฐกิจและสังคมเป็น

เช่นใดย่อมเป็นผลสะท้อนกลับไปสู่การกำหนดนโยบายการคลังให้สอดคล้องในแต่ละสภาพเศรษฐกิจและสังคมในขณะนั้นต่อไป ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 วงจรระบบบริหารการคลังรัฐบาล

ที่มา: พรชัย ชีวะเวช (2563)

จะเห็นว่า ปริมาณเงินคงคลังสามารถเปลี่ยนแปลงได้ ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อปริมาณเงินคงคลัง ดังที่ เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม (2552, น. 595 - 596) ได้กล่าวถึงปัจจัยสำคัญที่จะกำหนดปริมาณเงินคงคลัง ดังนี้

- 1) กระแสการเบิกจ่ายเงินจากคลังของหน่วยราชการและรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ
- 2) กระแสการนำเงินส่งคลังของหน่วยราชการและรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ

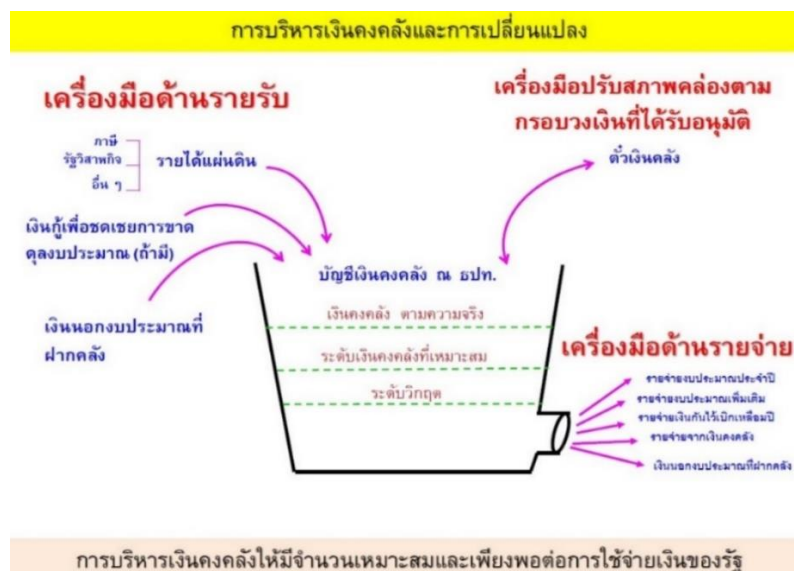
3) สภาวะความไม่แน่นอน ซึ่งมีผลกระทบต่อกระแสการเบิกจ่ายเงินจากคลัง และกระแสการนำเงินส่งคลัง

4) นโยบายการเงินและการคลังของรัฐบาล

5) ประสิทธิภาพในการบริหารเงินสดของรัฐบาล

6) กฎหมายการคลัง

รัฐบาลจึงต้องบริหารเงินคงคลังให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม โดยมีเครื่องมือที่เกี่ยวข้อง 3 เครื่องมือ ได้แก่ เครื่องมือด้านรายรับ (การนำส่งเงินเข้าคลัง) เครื่องมือด้านรายจ่าย (การเบิกจ่ายเงินจากคลัง) และเครื่องมือปรับสภาพคล่องตามกรอบวงเงินที่ได้รับอนุมัติ (การก่อกั้นสาธารณะ) ดังภาพที่ 2

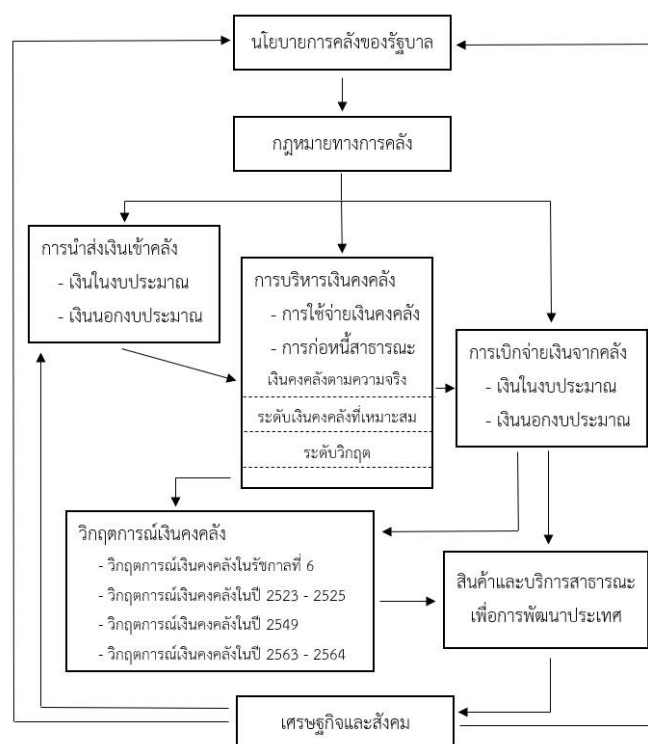

ภาพที่ 2 การบริหารเงินคงคลังและการเปลี่ยนแปลง

ที่มา: ทวีศักดิ์ กันโงไซ, ม.ป.ป..

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยครั้งนี้จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องทั้งแนวคิดเกี่ยวกับเงินคงคลัง และแนวคิดเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเงินคงคลัง โดยการนำปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อปริมาณเงินคงคลังตามทฤษฎีของเกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม วงจรระบบบริหารการคลังรัฐบาลตามทฤษฎีของ พรชัย ชีระเวช และการบริหารเงินคงคลังและการเปลี่ยนแปลงตามทฤษฎีของทวีศักดิ์ กันโงไซ มาประกอบกัน ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ การวิเคราะห์เอกสาร ตามกรอบแนวคิดการวิจัยที่ได้มาจากการทบทวนวรรณกรรม และนำเสนอการวิเคราะห์เอกสารในรูปแบบตาราง พร้อมบทวิเคราะห์และข้อเสนอแนะต่อไป

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสาร โดยศึกษาจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิเป็นสำคัญ ซึ่งมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

2.1 การเลือกแหล่งข้อมูล ดำเนินการเลือกแหล่งข้อมูลที่สำคัญทั้งแหล่งข้อมูลจากสื่อสิ่งพิมพ์และแหล่งข้อมูลทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือออนไลน์ ดังต่อไปนี้

2.1.1 แหล่งข้อมูลจากสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือหรือตำราทางวิชาการ บทความจากหนังสือพิมพ์ บทความจากวารสาร เป็นต้น ได้มาจากหอสมุดแห่งชาติ สำนักหอสมุดของมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน สำนักหอสมุดกลางของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ห้องสมุดปวย อึ้งภากรณ์ ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต และอุทยานการเรียนรู้สมุทรสาคร (SK park)

2.1.2 แหล่งข้อมูลทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือออนไลน์ เช่น เว็บไซต์กระทรวงการคลัง เว็บไซต์คลังสารสนเทศของสถาบันนิติบัญญัติ ฐานข้อมูลดัชนีวารสารของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ฐานข้อมูลงานวิจัย ThaiLIS เป็นต้น

2.2 การคัดเลือกแหล่งข้อมูล คัดเลือกแหล่งข้อมูลทั้งจากสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือออนไลน์ โดยเลือกอย่างเฉพาะเจาะจงในวิกฤตการณ์เงินคังคลังของประเทศไทย 4 วิกฤตการณ์ แล้วจำแนกข้อมูลตามหัวข้อในรอบแนวคิดการวิจัย เพื่อนำไปสู่การตรวจสอบข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมและจำแนกข้อมูลแล้วด้วยการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าด้านข้อมูล (Data triangulation) ซึ่งมีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าครบทั้ง 3 แหล่ง ได้แก่ แหล่งเวลา แหล่งสถานที่ และแหล่งบุคคล

3.2 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) ตามวัตถุประสงค์ในการวิจัยทั้ง 3 ข้อ ดังนี้

3.2.1 วิเคราะห์โดยการเปรียบเทียบเหตุการณ์ (Constant Comparison) โดยนำข้อมูลจากวิกฤตการณ์เงินคังคลังในรัชกาลที่ 6 วิกฤตการณ์เงินคังคลังในปี 2523 - 2525 วิกฤตการณ์เงินคังคลังในปี 2549 และวิกฤตการณ์เงินคังคลังในปี 2563 - 2564 มาเปรียบเทียบกันตามกรอบแนวคิดการวิจัยในหัวข้อปัจจัยต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดวิกฤตการณ์เงินคังคลังในประเทศไทย ในรูปแบบตาราง พร้อมวิเคราะห์

3.2.2 วิเคราะห์บทบาทเงินคังคลังต่อการพัฒนาประเทศไทยในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเทคโนโลยี เป็นต้น โดยวิเคราะห์จากสินค้าและบริการสาธารณะที่เกิดขึ้นในช่วงวิกฤตการณ์เงินคังคลังทั้ง 4 วิกฤตการณ์ มีผลต่อการพัฒนาประเทศไทยในด้านเศรษฐกิจ (ความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ) ด้านสังคม (การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในสังคม) ด้านสิ่งแวดล้อม (การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ) และด้านเทคโนโลยี (การมีนวัตกรรมใหม่) ในรูปแบบตาราง พร้อมวิเคราะห์

3.2.3 สังเคราะห์แนวทางแก้ไขและป้องกันการเกิดวิกฤตการณ์เงินคังคลังในอนาคต

3.3 เสนอผลการวิจัยด้วยการบรรยายประกอบตาราง สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลแบบพรรณนา

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ผลการวิจัยบทบาทเงินคงคลังในการพัฒนาประเทศจากวิกฤตการณ์เงินคงคลังของประเทศไทย

วิกฤตการณ์เงินคงคลัง วัตถุประสงค์ในการวิจัย		รัชกาลที่ 6	ปี 2523 - 2525	ปี 2549	ปี 2563 - 2564
1. การศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยของวิกฤตการณ์เงินคงคลังในประเทศไทย	นโยบายการคลังของรัฐบาล	นโยบายการคลังเพื่อการพัฒนาประเทศ	นโยบายการคลังแบบเจ้าบุญทุ่ม	นโยบายการคลังแบบประชานิยม	นโยบายการคลังเพื่อแก้ไขปัญหาโควิด-19
	ปัจจัยของวิกฤตการณ์เงินคงคลังในประเทศไทย	กฎหมาย	ไม่มีกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลัง	พ.ร.ก.อนุญาตให้รัฐบาลจ่ายเงินไปพลางก่อน พ.ศ. 2523	พ.ร.ก.ให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหาโควิด-19 พ.ศ. 2563 และ พ.ร.ก. เพิ่มเติม พ.ศ. 2564
	เศรษฐกิจและสังคม	สงครามโลกครั้งที่ 1 และภาวะน้ำท่วม	วิกฤตการณ์น้ำมันครั้งที่ 2	ความสั่นคลอนทางการเมือง	สถานการณ์โควิด-19
	การนำส่งเงินเข้าคลัง	รายได้น้อยลงเนื่องจากไม่ส่งออกข้าวและไม่ได้ปรับปรุงการจัดเก็บภาษีอากร	รายได้ต่ำกว่าเป้าหมายเนื่องจากเศรษฐกิจไทยถดถอย เศรษฐกิจโลกซบเซา	รายได้น้อยจนไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายในเดือนมีนาคม 2549	รายได้ไม่เป็นไปตามเป้าหมายเนื่องจากขยายเวลาและลดอัตราการจัดเก็บภาษีอากร
	การเบิกจ่ายเงินจากคลัง	ใช้จ่ายเงินงบประมาณและเงินคงคลังเพื่อการพัฒนาประเทศเป็นจำนวนมาก	ใช้จ่ายงบประมาณเป็นจำนวนมากและนำเงินคงคลังไปจัดทำโครงการ	เร่งรัดใช้จ่ายเงินโครงการทวิรัตน์ ชมัน และใช้จ่ายเงินอย่างกะทันหันในเดือน มี.ค. 2549	ใช้จ่ายเงินเพื่อแก้ไขปัญหาโควิด-19 เพื่อช่วยเหลือเยียวยาประชาชน และเพื่อฟื้นฟู

วิกฤตการณ์เงินคดคลัง วัตถุประสงค์ในการวิจัย		รัชกาลที่ 6	ปี 2523 - 2525	ปี 2549	ปี 2563 - 2564
			สร้างงานใน ชนบท		เศรษฐกิจและ สังคมจากโควิด- 19
การบริหาร เงินคดคลัง และ วิกฤตการณ์ เงินคดคลัง	ไม่มีเงินใช้จ่าย	ใช้จ่ายเงินคดคลัง	ใช้จ่ายเงินคดคลัง	ไม่มีเงินแก้ไข	
	ภายในประเทศ	จนลวงล้าเงินนอก	จนเหลือเพียงพอ	ปัญหาโควิด-19	
และ	และเงินคดคลัง	งบประมาณและ	แค่ 14 วัน จึง	เกิดกระแสข่าวว่า	
	หมดสิ้น จึงก่อ	คืนให้เจ้าของ	ต้องเลื่อนการ	“รัฐบาลถึงแตก”	
วิกฤตการณ์ เงินคดคลัง	หนี้สาธารณะเพื่อ	ไม่ได้ จึงก่อหนี้	ชำระหนี้ธนาคาร	เนื่องจากมีการ	
	นำเงินมาใช้จ่าย	สาธารณะชดเชย	ออมสินออกไป	ก่อหนี้สาธารณะ	
	ภายในประเทศ	การขาดดุล	ก่อน และก่อหนี้	อย่างต่อเนื่อง	
	และเสริมฐานะ	ทางการเงินคดคลังและ	สาธารณะ	และขยายเพดาน	
	เงินคดคลัง	นำมาใช้จ่าย	ภายในประเทศ	หนี้สาธารณะต่อ	
		ภายในประเทศ		GDP	
2. การ วิเคราะห์ บทบาทของ เงินคดคลัง ต่อการ พัฒนา ประเทศไทย	สินค้าและ บริการ	การก่อสร้าง	การจ้างงาน	การก่อสร้างถนน	โครงการเราไม่ทิ้ง
	สาธารณะ	เส้นทางการ	ประชาชนในเขต	การชลประทาน	กัน โครงการเพื่อ
		รถไฟ การไฟฟ้า	ชนบท การชลอ	และการพัฒนา	ช่วยเหลือเกษตรกร
		การประปา การ	การอพยพเข้าไป	สินค้าและการ	ฯ โครงการเราเที่ยว
		สำรวจแร่	ทำงานในเมือง	ท่องเที่ยว	ด้วยกัน โครงการ
		เชื้อเพลิง การ	และการพัฒนา		คนละครึ่ง โครงการ
		ชลประทาน	แหล่งน้ำเพื่อการ		เราชนะ โครงการ
		(การสร้างเขื่อน	บริโภคและการ		ม.33 เรารักกัน
		พระรามหก)	เกษตรกรรม		
	การพัฒนา ประเทศ	เศรษฐกิจ	เศรษฐกิจ	เศรษฐกิจ	เศรษฐกิจ สังคม
		สิ่งแวดล้อม			และเทคโนโลยี
		และเทคโนโลยี			
3. การเสนอ แนว ทางแก้ไข และป้องกัน	แนว	-	-	-	รัฐบาลใช้นโยบาย
	ทางแก้ไข				การคลังเพื่อฟื้นฟู
	วิกฤตการณ์				เศรษฐกิจและสังคม
	เงินคดคลังใน				จากโควิด-19

วิกฤตการณ์เงินคดคลัง วัตถุประสงค์ในการวิจัย		รัชกาลที่ 6	ปี 2523 - 2525	ปี 2549	ปี 2563 - 2564
การเกิด	ปี 2563 -				บริหารหนี้สาธารณะ
วิกฤตการณ์	2564				ด้วยการใช้กฎหมาย
เงินคดคลัง					ทางการคลังอย่าง
ของประเทศ					เคร่งครัด จัดทำ
ไทย					โครงการเพื่อฟื้นฟู
					เศรษฐกิจและสังคม
					อย่างต่อเนื่อง ควบคุม
					การจัดเก็บภาษี
					อากรในอัตราเดิม
					แต่ขยายเวลาการ
					จัดเก็บภาษีอากร
					และจัดเก็บภาษีอากร
					ใหม่ ลดรายจ่าย
					โครงการที่ไม่จำเป็น
					เร่งด่วน และ
					ประหยัดรายจ่าย
					หมวดต่าง ๆ บริหาร
					หนี้สาธารณะที่เกิดขึ้น
					อย่างระมัดระวัง
					และบริหารเงินคด
					คลังด้วยการลดการ
					ถือเงินคดคลัง
					จำนวนมากไว้
แนวทาง	-	-	-		รัฐบาลควรมี
ป้องกันการ					นโยบายการคลัง
เกิด					เพื่อการบริหารเงินคด
วิกฤตการณ์					คลังอย่างมี
เงินคดคลังของ					ประสิทธิภาพและ
ประเทศไทย					สอดคล้องกับ

วิกฤตการณ์เงินคลัง วัตถุประสงค์ในการวิจัย	รัชกาลที่ 6	ปี 2523 - 2525	ปี 2549	ปี 2563 - 2564
				สภาการณ์ทาง เศรษฐกิจและสังคม แก้ไขบทบัญญัติ ม. 25 ในพ.ร.บ.วินัย การเงินการคลัง ของรัฐ พ.ศ. 2561 ปรับปรุงแผนเก็บ ภาษีอากรอย่าง สม่ำเสมอ ลดการ จัดทำงบประมาณ รายจ่ายแบบขาดดุล ในปริมาณมาก และ บริหารเงินคลังให้ มีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

1. การศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยของวิกฤตการณ์เงินคลังในประเทศไทย

วิกฤตการณ์เงินคลังในรัชกาลที่ 6 วิกฤตการณ์เงินคลังในปี 2523 - 2525 วิกฤตการณ์เงินคลังในปี 2549 และวิกฤตการณ์เงินคลังในปี 2563 - 2564 ล้วนปรากฏปัจจัยที่ก่อให้เกิดวิกฤตการณ์เงินคลังในลักษณะร่วมกันทั้ง 6 ปัจจัย อันได้แก่ นโยบายการคลังของรัฐบาล กฎหมายทางการคลัง เศรษฐกิจและสังคม การนำส่งเงินเข้าคลัง การเบิกจ่ายเงินจากคลัง และการบริหารเงินคลังและวิกฤตการณ์เงินคลัง ซึ่งทั้งสี่วิกฤตการณ์จะปรากฏปัจจัยที่ก่อให้เกิดวิกฤตการณ์เงินคลังที่เด่นชัดอย่างน้อย 1 ปัจจัย ได้แก่ วิกฤตการณ์เงินคลังในรัชกาลที่ 6 คือ การเบิกจ่ายเงินจากคลัง วิกฤตการณ์เงินคลังในปี 2523 - 2525 คือ กฎหมายทางการคลัง วิกฤตการณ์เงินคลังในปี 2549 คือ การเบิกจ่าย เงินจากคลัง และวิกฤตการณ์เงินคลังในปี 2563 - 2564 คือ เศรษฐกิจและสังคม ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากปัจจัยที่เด่นชัดในแต่ละวิกฤตการณ์ล้วนเป็นปัจจัยที่ทำให้ปริมาณเงินคลังลดลง ทั้งการเบิกจ่ายเงินจากคลังในปริมาณมาก การไม่ปฏิบัติตามกฎหมายทางการคลังอย่างเคร่งครัด และสภาพเศรษฐกิจและสังคมมีปัญหา ซึ่งเกิดจากการบริหารงานด้านการคลังของรัฐบาลที่ไร้ประสิทธิภาพเป็นสำคัญ สอดคล้องกับทฤษฎีของเกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม (2552, น. 596) ที่กล่าวว่า ปัจจัยสำคัญที่จะกำหนดปริมาณเงินคลังที่เหมาะสมและการใช้ประโยชน์ของเงินคลัง ซึ่งจะขึ้นอยู่กับความสามารถในการบริหารงานของรัฐบาลเป็นสำคัญ ผู้วิจัยจึงมีมุมมองการบริหารเงินคลังเพิ่มเติมว่า การบริหารเงินคลังให้มีประสิทธิภาพไม่ได้ขึ้นอยู่กับความสามารถในการบริหารเงินคลังของรัฐบาลเท่านั้น แต่รัฐบาลจะต้องบริหารเงินคลังอย่างมีประสิทธิภาพและให้เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมในขณะนั้น โดยจะต้องมีความสามารถในการคาดการณ์แนวโน้มและผลกระทบในแต่ละสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา จนสามารถจัดหาสินค้าและบริการสาธารณะให้กับประชาชนและประเทศชาติได้อย่างเต็มที่และต่อเนื่อง

2. การวิเคราะห์บทบาทเงินคลังต่อการพัฒนาประเทศไทย

เงินคลังมีบทบาทในการพัฒนาประเทศไทยทางด้านเศรษฐกิจมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านเทคโนโลยี ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านสังคม ตามลำดับ ตั้งแต่ช่วงก่อนการเกิดวิกฤตการณ์เงินคลังและช่วงที่เกิดวิกฤตการณ์เงินคลัง ผ่านการใช้จ่ายเงินคลังทั้งในสถานะเงินในคลังและในสถานะเงินออมของประเทศ เพื่อจัดหาสินค้าและบริการสาธารณะให้กับประชาชนและประเทศชาติ ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากเงินคลังเป็นองค์ประกอบหนึ่งในระบบบริหารการคลังภาครัฐภายใต้การกำหนดนโยบายการคลังของรัฐบาล ที่มีความมุ่งหมายในการแก้ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจเป็นหลัก สอดคล้องกับทฤษฎีของธนุวัศ สาคริก (2562, น. 42) ที่กล่าวว่า นโยบายการคลังเป็นกลไกสำคัญในการบริหารเศรษฐกิจมหภาคของประเทศผ่านมาตรการทางการคลังต่าง ๆ ซึ่งจะส่งผลต่อทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เพื่อบรรลุเป้าหมายของเศรษฐกิจมหภาคต่าง ๆ และสอดคล้องกับทฤษฎีของพนม ทินกร ณ อยุธยา (2534, น. 223) ที่กล่าวว่า รายจ่ายรัฐบาลที่ตั้งขึ้นก็ไม่ได้เพื่อมุ่ง

ขยายตลาดสำหรับการหารายได้เป็นหลักใหญ่ แต่ตั้งขึ้นตามความจำเป็นในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองของประเทศ

3. การเสนอแนวทางแก้ไขและป้องกันการเกิดวิกฤตการณ์เงินคลังของประเทศไทย

ผู้วิจัยได้เสนอแนวทางแก้ไขวิกฤตการณ์เงินคลังในปี 2563 - 2564 ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ด้วยการใช้นโยบายการคลังเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมจากโควิด-19 มีการบริหารหนี้สาธารณะที่เกิดขึ้นด้วยการใช้กฎหมายทางการคลังอย่างเคร่งครัด ปรับอัตราการจัดเก็บภาษีอากรที่เคยเปลี่ยนแปลงเพื่อช่วยเหลือประชาชนและผู้ประกอบการที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ให้กลับมาจัดเก็บอัตราภาษีอากรดังเดิม ขยายระยะเวลาการจัดเก็บภาษีอากรบางประเภทออกไปตามความเหมาะสม ตลอดจนจัดเก็บภาษีอากรใหม่ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน ลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นเร่งด่วนออกไปก่อน และลดการถือเงินคลังไว้เป็นจำนวนมาก ซึ่งในช่วงระยะเวลาดังกล่าวประเทศศรีลังกาประสบวิกฤตการณ์เงินคลังโดยมีสาเหตุสำคัญมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ด้วยเช่นเดียวกัน

ในประเด็นดังกล่าว ผู้วิจัยมีความเห็นว่า วิกฤตการณ์เงินคลังในปี 2563 - 2564 ของประเทศไทยกับวิกฤตการณ์เงินคลังในประเทศศรีลังกามีการบริหารเงินคลังด้วยการก่อหนี้สาธารณะอย่างต่อเนื่องเหมือนกัน แต่วิกฤตการณ์เงินคลังในประเทศศรีลังกามีความรุนแรงจนทำให้ระบบเศรษฐกิจภายใน ประเทศล่มสลาย และชาวศรีลังกาได้รับความเดือดร้อนในการดำรงชีพทั้งอาหารและแสงสว่าง ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากรัฐบาลของประเทศศรีลังกาขาดความสามารถในการบริหารรายรับทั้งรายได้และเงินกู้ให้เพียงพอต่อการใช้จ่าย โดยรัฐบาลอาจจะไม่ได้คาดการณ์กระแสเงินเข้าสู่คลังและกระแสเงินไหลออกจากคลังภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ได้อย่างเหมาะสม จึงทำให้การบริหารเงินคลังด้วยการก่อหนี้สาธารณะอย่างต่อเนื่องมีความผิดพลาดในการชำระหนี้ จนนำไปสู่การล่มสลายของระบบเศรษฐกิจภายในประเทศศรีลังกา หากประเทศไทยภายใต้การบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ขาดความสามารถในการบริหารรายรับเพื่อแก้ไขปัญหาโควิด-19 ตลอดจนฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ดังกล่าว และการชำระหนี้เงินกู้ ย่อมนำไปสู่วิกฤตการณ์เงินคลังที่มีความรุนแรงเทียบเท่ากับวิกฤตการณ์เงินคลังในประเทศศรีลังกาก็เป็นได้ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของเกริกเกียรติ พิพัฒน์ เสรีธรรม (2552, น. 596) ที่กล่าวว่า การเก็บเงินคลังให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมนั้นจะต้องสามารถคาดการณ์กระแสเงินที่จะนำ ส่งคลังและกระแสเงินที่จะเบิกจากคลังได้อย่างถูกต้อง และสอดคล้องกับทฤษฎีของเดวิด เอ็น. ไฮแมน (David N. Hyman, 1987, p. 378) ที่กล่าวว่า การที่รัฐบาลกลางมีการขาดดุลงบประมาณจะเป็นการเพิ่มหนี้ของประเทศ การทำเช่นนี้จะทำให้ออกเบี้ยสุทธิในอนาคตรัฐบาลกลางเพิ่มขึ้น ซึ่งหมายความว่า รายได้จากภาษีอากรจะต้องนำไปชำระดอกเบี้ยจากหนี้ของประเทศที่มีจำนวนมากขึ้น ๆ ในแต่ละปีแทนที่จะนำไปจัดหาสินค้าและบริการสาธารณะให้กับประชาชน

ส่วนแนวทางป้องกันการเกิดวิกฤตการณ์เงินคลังของประเทศไทย จะต้องป้องกันจากปัจจัยภายใน โดยใช้นโยบายการคลังเพื่อการบริหารเงินคลังอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ และสังคมในขณะนั้น แก่ไขกฎหมายให้สามารถจัดเก็บรายได้เข้าสู่คลังได้อย่างชอบธรรม ปรับปรุงแผนการจัดเก็บภาษีอากรให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันอย่างสม่ำเสมอ ลดการจัดทำงบประมาณรายจ่ายแบบขาดดุลในปริมาณมาก เพื่อที่จะสามารถก่อหนี้สาธารณะในจำนวนมากแล้วนำเงินกู้มาชดเชยการขาดดุลงบประมาณ มีความสามารถในการพยากรณ์สภาพการคลังในแต่ละขณะได้ ตลอดจนป้องกันจากปัจจัยภายนอก คือ มีความสามารถในการคาดการณ์แนวโน้มและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากสภาพเศรษฐกิจและสังคมในขณะนั้นอยู่ตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวรสิทธิ์ จาตุรรัตน์ (2559) ที่ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารเงินคลังของประเทศไทย และพบว่า ประสิทธิภาพการบริหารเงินคลังของประเทศไทยประกอบด้วย การควบคุมเงินคลังในรัดกุม รอบคอบ ระดับเงินคลังมีปริมาณเพียงพอกับการใช้จ่าย มีต้นทุนที่ไม่สูงกว่าตลาดในช่วงเวลานั้น และสอดคล้องกับทฤษฎีของพนัส สิมะเสถียร (2535, น. 72) ที่กล่าวไว้ว่า รัฐควรใช้ประโยชน์จากระบบภาษีอากรเป็นเครื่องมือในการหารายได้เข้ารัฐ และช่วยส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมให้ได้ผลเต็มที่โดยสมดุลกัน การปรับปรุงระบบภาษีอากรเป็นเรื่องที่จะต้องกระทำต่อเนื่องตลอดไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงการคลัง กรมบัญชีกลาง สำนักงานงบประมาณ สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ เป็นต้น นำผลการวิจัยและแนวทางการแก้ไขวิกฤตการณ์เงินคลังในปี 2563 - 2564 ไปประยุกต์ใช้เพื่อแก้ไขวิกฤตการณ์เงินคลังในปี 2563 - 2564 ได้

1.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำแนวทางการป้องกันการเกิดวิกฤตการณ์เงินคลัง ไปประยุกต์ ใช้ในการบริหารงานคลังภาครัฐ เพื่อไม่ให้ประเทศไทยประสบกับวิกฤตการณ์เงินคลังในอนาคต

2. ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรสัมภาษณ์ผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางการคลังภาครัฐโดยตรง เพื่อให้ได้แง่มุมของบทบาทเงินคลังต่อการพัฒนาประเทศที่เพิ่มมากขึ้น

2.2 ควรศึกษาการบริหารเงินคลังผ่านวิกฤติเศรษฐกิจต่าง ๆ ในประเทศไทย เพื่อให้ทราบบทบาทของเงินคลังด้านอื่น ๆ ในระบบเศรษฐกิจของประเทศ เช่น ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ความมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ การจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม. (2552). **การคลังว่าด้วยการจัดสรรและการกระจาย** (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- دنوّس ساسررك. (2562). **นโยบายการคลังในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล**. กรุงเทพฯ: วี.พริ้นท์ (1991).
- ทวิศกดิ์ กัณโยไซ. (ม.ป.ป.). **เงินคงคลัง (Treasury Balance)**. สืบค้นจาก http://www.satit.up.ac.th/BBC07/AboutStudent/Document/Public_Administration/FF/SP/15_Treasury%20Balance.pdf
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2564, 21 กันยายน). **รพท.ชี้การขยายเพดานหนี้สาธารณะช่วยเพิ่มความยืดหยุ่นทางการคลัง**. สืบค้นจาก <https://www.bot.or.th/Thai/PressandSpeeches/Press/2021/Pages/n6864.aspx>
- พนม ทินกร ณ อยุธยา. (2534ก). **การบริหารงานคลังรัฐบาล เล่มที่ 1: การบริหารงานคลังรัฐบาลมหภาค 1** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ศิลป์สยามการพิมพ์.
- พนม ทินกร ณ อยุธยา. (2534ข). **การบริหารงานคลังรัฐบาล เล่มที่ 2: การบริหารงานคลังรัฐบาลมหภาค 2** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ศิลป์สยามการพิมพ์.
- พนัส สิมะเสถียร. (2535). **การบริหารเงินคงคลังของประเทศไทย. ใน คณะศิษย์เก่า (บ.ก.), 60 ปี ศาสตราจารย์ ดร.พนัส สิมะเสถียร (น. 1 - 77)**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล.
- พรชัย ฐีระเวช. (2563). **ระบบบริหารการคลัง. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาเศรษฐศาสตร์และการคลังสาธารณะ (หน่วยที่ 10, น. 10-1 - 10-47)**. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- วรสิทธิ์ จาตุรัตน์. (2559). **ประสิทธิผลการบริหารเงินคงคลังของประเทศไทย**. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญา ดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ. (2564). **ข้อมูลเปิดเผยของกระทรวงการคลัง หนี้สาธารณะคงค้าง ปีงบประมาณ 2562 - 2564**. สืบค้นจาก https://dataservices.mof.go.th/menu5?id=4&page=&freq=budget_year&yf=2562&yt=2564&sort=desc&search_text=
- สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง สำนักนโยบายการคลัง. (2563). **รายงานสถานการณ์ด้านการคลัง ปีงบประมาณ 2563 ฉบับที่ 12 : กันยายน 2563**. สืบค้นได้จาก <https://www.fpo.go.th/main/Economic-report/Fiscal-Situation-Report/13683.aspx>
- สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง สำนักนโยบายการคลัง. (2564). **รายงานสถานการณ์ด้านการคลัง ปีงบประมาณ 2564 ฉบับที่ 12 : กันยายน 2564**. สืบค้นได้จาก <https://www.fpo.go.th/main/Economic-report/Fiscal-Situation-Report/15051.aspx>
- Hyman, D. N. (1987). **Public Finance: A Contemporary Application of Theory to Policy** (2nd ed.). Chicago: Dryden Press.